

Kai valstybė narė turi priimti sprendimą dėl trečiosios valstybės ekstradicijos prašymo, pateikto dėl Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo šalimi esančios Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) valstybės piliečio, ji turi patikrinti, ar šis pilietis nebus nubaustas mirties bausme, kankinamas, nepatirs nežmonišku ar žeminančiu bausmių arba elgesio

Prieš priimdama sprendimą vykdyti ekstradicijos prašymą valstybė narė turi apie tai pranešti ELPA valstybei, kad ši galėtų prašyti perduoti jai jos pilietį

2020 m. balandžio 2 d. Sprendime **Ruska Federacija** (C-897/19 PPU), priimtame taikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą (PPU), Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) išdėstė poziciją dėl pareigų, tenkančių valstybei narei, turinčiai priimti sprendimą dėl trečiosios valstybės ekstradicijos prašymo, pateikto dėl Europos Sąjungai nepriklausančios, bet Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) narė ir Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo¹ šalimi esančios valstybės piliečio. **Teisingumo Teismas nusprendė, kad prašomoji valstybė narė**, laikydama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 19 straipsnio 2 dalies, **pirmiausia turi patikrinti, ar ekstradicijos atveju suinteresuotajam asmeniui nekils pavojus būti nubaustam mirties bausme, būti kankinamam ar patirti nežmoniškas ar žeminančias bausmes arba elgesį**. Šiam patikrinimui yra **ypač svarbi aplinkybė, kad prieš suinteresuotajam asmeniui įgyjant minėtos ELPA valstybės pilietybę ji buvo suteikusi jam prieglobstį būtent dėl jo persekiojimo, dėl kurio pateiktas ekstradicijos prašymas**. Be to, **Teisingumo Teismas nusprendė, kad prieš priimdama sprendimą vykdyti šį prašymą nurodyta valstybė narė turi apie tai pranešti ELPA valstybei, kad ši galėtų prašyti perduoti jai jos pilietį**, su sąlyga, kad pagal jos nacionalinę teisę ši ELPA valstybė turi jurisdikciją vykdyti šio piliečio baudžiamąjį persekiojimą už veikas, padarytas už jos nacionalinės teritorijos ribų.

2015 m. gegužės 20 d. Maskvos Interpolo biuras paskelbė pranešimą apie Rusijos piliečio tarptautinę paiešką. 2019 m. birželio 30 d. šis pilietis, kuris per tą laiką įgijo Islandijos pilietybę, buvo sulaikytas Kroatijoje remiantis minėtu pranešimu apie tarptautinę paiešką. 2019 m. rugpjūčio 6 d. Rusija pateikė Kroatijos valdžios institucijoms ekstradicijos prašymą. Kroatijos teismas, atsakingas už sprendimo dėl ekstradicijos priėmimą, nutarė, kad teisinės sąlygos yra įvykdytos, ir leido ją vykdyti.

Tada suinteresuotasis asmuo kreipėsi į *Vrhovni sud* su prašymu panaikinti šią nutartį. Šiuo klausimu jis nurodė, kad ekstradicijos į Rusiją atveju jam kiltų pavojus būti kankinamam ir patirti nežmonišką ar žeminamą elgesį, taip pat kad prieš jam įgyjant Islandijos pilietybę pabėgėlio statusas Islandijoje jam buvo suteiktas būtent dėl Rusijoje vykdyto persekiojimo. Jis taip pat teigė, kad buvo nepaisyta Sprendimo *Petruhhin*², kuriame Teisingumo Teismas konstatavo, kad kai valstybė narė, į kurią buvo atvykęs Sąjungos pilietis, turintis kitos valstybės narės pilietybę, gauna ekstradicijos prašymą, ji turi apie tai informuoti pastarąją valstybę narę ir šios prašymu perduoti jai

¹ 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimas (OL L 1, 1994, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 52 t., p. 3).

² 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Petruhhin* (C-182/15); taip pat žr. Pranešimą spaudai [84/16](#).

ši pilietį, laikydamosi Pagrindų sprendimo 2002/584³, jeigu valstybė narė, kurios pilietybę turi suinteresuotasis asmuo, turi jurisdikciją vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą už veikas, padarytas už jos teritorijos ribų.

Šioje byloje *Vrhovni sud* (Aukščiausiasis Teismas) Teisingumo Teismo klausė, ar Sprendime *Petruhhin* pateiktu išaiškinimu reikia vadovautis ne Sąjungos, o Islandijos piliečio atveju, nes Islandija yra ELPA valstybė ir EEE susitarimo šalis.

Teisingumo Teismas pirmiausia nagrinėjo galimybę taikyti Sąjungos teisę, esant tokiai situacijai. Šiuo klausimu jis nurodė: kadangi kalbama ne apie Sąjungos pilietį, atvykusį į kitą nei jo pilietybės valstybę narę, o apie trečiosios valstybės pilietį, Sprendime *Petruhhin* išaiškinti SESV 18 straipsnis (nediskriminavimas dėl pilietybės) ir 21 straipsnis (Sąjungos piliečių teisė laisvai judėti ir apsigyventi) šiuo atveju netaikytini. Vis dėlto nagrinėjama situacija patenka į Sąjungos teisės, konkrečiau kalbant, į EEE susitarimo, kuris, kaip Sąjungos sudarytas tarptautinis susitarimas, yra sudedamoji Sąjungos teisės dalis, taikymo sritį. Kad padarytų šią išvadą, Teisingumo Teismas pirmiausia pabrėžė, kad Islandija palaiko su Sąjunga ypatingus santykius; be to, kad yra Šengeno erdvės narė ir EEE susitarimo šalis, ši trečioji valstybė dalyvauja bendroje Europos prieglobsčio sistemoje ir yra sudariusi su Sąjunga susitarimą dėl perdavimo tvarkos⁴. Toliau Teisingumo Teismas pažymėjo, kad EEE susitarimo 36 straipsnyje iš esmės garantuojama tokios pat apimties laisvė teikti paslaugas, kaip ir SESV 56 straipsnyje. Galiausiai jis nusprendė, kad ir pagal SESV 56 straipsnį ir pagal EEE susitarimą laisvė teikti paslaugas apima laisvę vykti į kitą valstybę siekiant ten gauti paslaugą, ir būtent taip buvo nagrinėjama atveju, nes atitinkamas Islandijos pilietis norėjo praleisti atostogas Kroatijoje, taigi ten gauti su turizmu susijusių paslaugų.

Antra, nurodęs, kad Chartijos nuostatos taip pat turi būti taikomos, nes nagrinėjamą situaciją reglamentuoja Sąjungos teisė, Teisingumo Teismas patikslino apsaugos, suteikiamos pagal Chartijos 19 straipsnio 2 dalį, pagal kurią niekas negali būti išduotas valstybei, kur jam gresia mirties bausmė arba kur jis gali patirti kankinimų ar kitokį nežmonišką ar žeminamą elgesį arba būti taip baudžiamas, apimtį. Teisingumo Teismas nusprendė, kad ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė, prieš pradėdama galimą jo vykdymą, turi patikrinti, ar dėl to nebus pažeistos šiame straipsnyje numatytos teisės. Šiuo tikslu jis pažymėjo, kad nagrinėjama atveju prieglobsčio suinteresuotajam asmeniui suteikimo Islandijoje faktas yra ypač svarbus šiam patikrinimui. Taip yra juo labiau tuomet, kai prieglobsčio suteikimas buvo grindžiamas būtent baudžiamuoju persekiojimu, dėl kurio pateiktas ekstradicijos prašymas. Taigi, nesant konkrečių aplinkybių, kaip antai padėties Rusijoje reikšmingo pasikeitimo, ar duomenų, rodančių, kad suinteresuotasis asmuo, pateikdamas prieglobsčio prašymą, nuslėpė jo baudžiamąjį persekiojimo faktą, Islandijos valdžios institucijų sprendimas suteikti prieglobstį turi paskatinti Kroatiją atsisakyti vykdyti ekstradiciją.

Trečia, tuo atveju, jeigu ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė manytų, kad pagal Chartiją nedraudžiama jį vykdyti, Teisingumo Teismas priminė, kad nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai galiojančios Kroatijoje, draudžiančios savo piliečių ekstradiciją, sukuria nevienodą požiūrį, nes dėl jų kitų ELPA valstybių – EEE susitarimo šalių – piliečiams nesuteikiama tokia pati apsauga nuo ekstradicijos. Dėl šios priežasties tokios nuostatos gali turėti neigiamos įtakos EEE susitarimo 36 straipsnyje įtvirtintai laisvei teikti paslaugas. Toliau Teisingumo Teismas pažymėjo, kad toks apribojimas gali būti pateisinamas, tik jeigu yra pagrįstas objektyviomis priežastimis ir proporcingas nacionaline teise siekiamam teisėtam tikslui. Nagrinėjama atveju tikslas išvengti asmenų, esančių kitoje teritorijoje nei ta, kurioje jie tariamai padarė inkriminuojamą nusikaltimą, nebaudžiamumo rizikos yra teisėtas. Be to, taisyklės, leidžiančios šių asmenų ekstradiciją į trečiąją valstybę, atrodo tinkamos minėtam tikslui pasiekti. Tačiau dėl tokio apribojimo proporcingumo Teisingumo Teismas

³ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24).

⁴ Europos Sąjungos ir Islandijos Respublikos bei Norvegijos Karalystės susitarimas dėl perdavimo tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių ir Islandijos bei Norvegijos (OL L 292, 2006, p. 2), Europos Sąjungos vardu patvirtintas 2014 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimo 2014/835/ES dėl Europos Sąjungos ir Islandijos Respublikos bei Norvegijos Karalystės susitarimo dėl perdavimo tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių ir Islandijos bei Norvegijos sudarymo (OL L 343, 2014, p. 1) 1 straipsniu ir įsigaliojęs 2019 m. lapkričio 1 d.

nusprendė, kad reikia teikti pirmenybę keitimuisi informacija su ELPA valstybe, kurios pilietis yra suinteresuotasis asmuo, siekiant suteikti jai galimybę prašyti perduoti jos pilietį baudžiamojo persekiojimo tikslu. Kadangi Islandijai Pagrindų sprendimas 2002/584 netaikomas, toks perdavimas galimas remiantis susitarimu dėl perdavimo tvarkos, kurio nuostatos labai panašios į pagrindų sprendimo nuostatas.

Taigi galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad Sprendime *Petruhhin* pasirinktas aiškinimas pagal analogiją turi būti taikomas Islandijos piliečiui, kurio situacija trečiosios valstybės, prašančios jo ekstradicijos, atžvilgiu yra objektyviai panaši į Sąjungos piliečio, kuriam pagal ESS 3 straipsnio 2 dalį Sąjunga leidžia naudotis vidaus sienų neturinčia laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kur užtikrinamas laisvas asmenų judėjimas, situaciją.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127